

VAN: MIVD/CIU
AAN: zie verzendlijst
ONDERWERP: MIVD INTSUM
VOLGNUMMER: 022/30 juli 2002
SIC: UAJ/UCG/UDG
AFGESLOTEN: 301500Zjul02

INHOUD

2.1	IRAK
2.1.1	Het militair potentieel van de strijdkrachten
2.1.2	Landstrijdkrachten
2.1.3	Zee-strijdkrachten
2.1.4	Luchtstrijdkrachten
2.1.5	WMD en overbrengingsmiddelen

2.1 IRAK

2.1.1 () Het militair potentieel van de strijdkrachten

Het in stand houden van de huidige machtselite ten behoeve van de consolidatie van zijn regime is momenteel een absolute prioriteit voor Saddam Hoessein. Zo is de afgelopen maanden een verhoging van de activiteiten van de veiligheidsdiensten binnen Bagdad tegen mogelijke tegenstanders van het regime waargenomen. De prioriteit die het regime geeft aan interne veiligheid uit zich ook in de organisatie van het militaire apparaat. Er zijn enkele zeer speciale militaire eenheden opgezet die vitaal zijn voor het voortbestaan van het regime. De belangrijkste twee zijn de Republikeinse Garde (RG) en vooral de Speciale Republikeinse Garde (SRG). Deze twee elite-eenheden dienen primair het regime te beschermen. De RG controleert het functioneren van de reguliere (land)strijdkrachten om eventuele rebellie te onderdrukken. De SRG op zijn beurt bevindt zich in het centrum van de macht, Bagdad. Onderdelen van de SRG en het veiligheidsapparaat zijn verantwoordelijk voor de persoonlijke beveiliging van president Saddam Hoessein.

Irak verloor tijdens de Golfoorlog van 1990-1991 nagenoeg de helft van zijn militaire capaciteit. Het daaropvolgende VN sanctieregime heeft ertoe geleid dat de Iraakse strijdkrachten geen nieuw materieel mochten aanschaffen en daarnaast te kampen kregen met onderhoudsproblemen. Door de smokkel van reserveonderdelen en cannibalisatie tracht het land zijn militair materieel te onderhouden. Hierbij concentreert men zich hoofdzakelijk op onderdelen voor tanks, pantservoertuigen, artillerie en luchtverdediging. Niettemin zijn de strijdkrachten relatief goed uitgerust en georganiseerd. Zij blijven een belangrijke strijdmacht in de Golfregio. Zo beschikt Irak nog steeds over meer materieel dan Iran. Primaire wapensystemen zijn de 2300 tanks, 3000 pantsergevechtsvoertuigen en 3000 stukken artillerie, voornamelijk van Sovjetrussische makelij.

2.1.2 Landstrijdkrachten

Door de grote verliezen moesten de Iraakse landstrijdkrachten drastisch reorganiseren. Na reorganisatie zijn 17 divisies reguliere strijdkrachten, verdeeld over vijf korpsen, en zes divisies RG (circa 80.000 man), verdeeld over twee korpsen, overgebleven. De best uitgeruste eenheden zijn de zes divisies van de Republikeinse Garde (r).

Op papier bestaan de landstrijdkrachten (inclusief ondersteuning) uit 350.000 man, maar gezien de vullingproblematiek zal het werkelijke aantal dan ook eerder rond de 250.000 liggen. De totale strijdkrachten van Irak bestaan uit circa 287.500 man (landstrijdkrachten 250.000 man, luchstrijdkrachten 35.000 man en zeestrijdkrachten 2500 man).

Naast het reguliere leger en de Republikeinse Garde bestaan nog verscheidene andere organisaties die vooral belast zijn met de interne veiligheid. De Speciale Republikeinse Garde (circa 10.000 man) is belast met de bescherming van het regime in Bagdad en bestaat uit zeven bataljons infanterie ondersteund door pantservoertuigen en luchtverdediging. De *Saddam Fedayeen* militie (circa 11.500 man) is opgericht door Saddams oudste zoon, Uday. Deze militie kan hoogstens ingezet worden voor patrouilletaken en als repressiemiddel. Ook de regerende Ba'ath-partij kent bewapende militieën en verzorgt tevens militaire (voor-)opleidingen voor 14- tot 18-jarigen. Voor de directe bescherming van het regime is de Speciale Republikeinse Garde specifiek binnen Bagdad belast met de bevalliging van objecten en personen. De overige paramilitaire organisaties zijn maar matig opgeleid en bewapend en voeren hoogstens patrouilles uit. Andere organisaties zoals het Volksleger, de *Emergency Force*, de grenstroepen, en het 'Jeruzalem Bevrijdingsleger' (*Quds Army*) hebben zeer beperkte taken en mogelijkheden en nauwelijks militair gewicht.

Het inzetbare materieel wordt vrijwel voortdurend gebruikt. Bovendien wordt het materieel continu verplaatst om vernietiging of beschadiging door luchtaanvallen zoveel mogelijk te voorkomen. Voor wat betreft de verdeling van het materieel kan gesteld worden dat de Republikeinse Garde de beschikking heeft over het meest moderne en materieel en dat de reguliere strijdkrachten beschikken over het meer verouderde materieel.

2.1.3 () Zeestrijdkrachten

Ook de Iraakse marine heeft grote verliezen geleden tijdens de Golfoorlog. Vrijwel alle toen in dienst zijnde platformen van de Iraakse marine zijn vernietigd. Daarnaast werden ook veel infrastructurele werken, waaronder het hoofdkwartier, ondersteuningsfaciliteiten en kaderwoningen verwoest. De haven van Umm Qasr, waar vóór de oorlog marineschepen gestationeerd waren, is na de oorlog aan Koeweit toegewezen als gevolg van een grenscorrectie. Hierdoor beschikt Irak nu alleen nog over de havens van Basra, gelegen aan de Shatt al-Arab, en Khor al-Zubair.

De personeelssterkte wordt geschat op ongeveer 2500 man. Gezien de lage prioriteit die het regime aan de marine geeft en de staat waarin haar materieel verkeert, mag getwijfeld worden aan de motivatie van het personeel. Herstel van de oorlogsschade vindt nauwelijks plaats en worden ook geen activiteiten ontplooid om de marine te moderniseren en uit te breiden.

De marine moet zich op basis van het beperkte en slecht onderhouden materieel en dito bewapening noodgedwongen beperken tot patrouilles op de binnenlandse waterwegen en een incidentele patrouille en kleinschalige oefening in het uiterste noorden van de Golf. De aan zee gelegen buurlanden van Irak beschikken allen over een marina die moderner, groter en beter uitgerust is dan de Iraakse die niet in staat is de kust te verdedigen en een aanval af te slaan. Irak is echter wel bij machte mijnen te leggen in het uiterste noorden van de Golf.

2.1.4 Luchtstrijdkrachten

Ook de Iraakse luchtstrijdkrachten kampen met diverse problemen. De luchtmacht en luchtverdediging hebben een structuur die is opgebouwd naar zowel Russisch als ook westers model. Het ineffektieve gebruik van de luchtstrijdkrachten vloeit voort uit een zeer gecentraliseerde (lees: oude Sovjetrussische) *Command, Control & Communications (C³)* organisatie. Hierbij wordt van commandanten verwacht dat slechts de vanuit Bagdad gegeven opdrachten worden uitgevoerd. Dit systeem, waarbij eigen initiatief tot een minimum wordt beperkt, heeft aanzienlijk bijgedragen aan de grote verliezen in het begin van de oorlog tegen Iran (1980-88). De huidige personeelssterkte van de Iraakse luchtstrijdkrachten is circa 35.000 man. De marine en landstrijdkrachten beschikken over eigen, onafhankelijke, luchtcomponenten die echter wel zeer nauw samenwerken met de luchtstrijdkrachten.

Door het gebrekkige optreden tijdens de Golfoorlog, de ineffektieve dagelijkse inzet, samenzweringen tegen het regime en de vele overlopers genieten de luchtstrijdkrachten weinig vertrouwen bij het Iraakse regime. Dit heeft geresulteerd in een verschuiving van de verantwoordelijkheid voor de verdediging van het Iraakse luchtruim naar de luchtverdedigings eenheden en de tot de landstrijdkrachten behorende helikoptereenheden voor het uitvoeren van offensieve operaties. Als gevolg van de oorlog met Iran en de desastreus verlopen Golfoorlog zijn veel van de vliegtuigen en helikopters vernietigd of op zodanige wijze beschadigd dat deze niet meer operationeel inzetbaar zijn. Ook worden momenteel vliegtuigen ingezet in een rol waar zij niet voor zijn ontworpen, gebouwd of aangekocht. Verder veroorzaken tekorten aan reserveonderdelen een verdere afname in de inzetbaarheid van de verschillende wapensystemen. Door genoemde factoren wordt momenteel circa 40% van de vliegtuigen als niet-operationeel beschouwd. Deze toestellen worden wel als *dummy* of *decoy* gebruikt om eventuele aanvallers te misleiden.

De Iraakse luchtstrijdkrachten hebben de beschikking over circa 1050 vliegtuigen en helikopters.

Aan luchtverdedigingsystemen hebben de Iraakse luchtmachtkrachten nog altijd de beschikking over aanzienlijke aantallen SAM's en luchtdoelgeschut. Het betreft hier eveneens voornamelijk materieel afkomstig uit de voormalige Sovjet-Unie, zoals de SA-2, -3, -6, en -8. Verder is er nog een aantal door Frankrijk geleverde ROLAND systemen aanwezig. Met de instelling van twee zogenaamde *no-fly zones* (NFZ's), die het gebied noord van de 36° parallel en zuid van de 33° parallel omvatten, zijn de vlieg- en oefenmogelijkheden van de Iraakse luchtmachtkrachten aanzienlijk beperkt. Deze NFZ's hebben de luchtmachtkrachten tevens de mogelijkheid van het gebruik van de in de NFZ's gelegen vliegvelden ontnomen.

2.1.5 (WMD en overbrengingsmiddelen

Omtrent het Iraakse potentieel aan massavernietigingswapens (WMD) en overbrengingsmiddelen (ballistische raketten) bestaat onduidelijkheid door het sinds ruim drie jaar ontbreken van VN-inspecties ter plekke. Aangenomen wordt dat Irak een deel van zijn chemische en biologische wapenprogramma aan de jarenlange inspecties heeft weten te onttrekken. Ten aanzien van het Iraakse nucleaire vermogen is de situatie dat het door de VN hiernaast belaste Internationale Atoomagentschap (IAEA) de diverse nucleaire programma's goeddeels heeft ontmanteld. Conform VN-resoluties is het Irak geoorloofd over kortafstandsraketten te beschikken. In dit kader ontwikkelt Irak twee systemen met een bereik van 150 km (de *Al Samoud* en *Ababil-100*). Voornaamste doel van deze programma's lijkt vooral het behoud van kennis en expertise op het gebied van ballistische raketten. Irak beschikt over enkele onderzoeks- en ontwikkelcentra waar tests en productie van dergelijke systemen plaatsvinden. Kortom, Irak blijft beschikken over de noodzakelijke infrastructuur en kennis van zaken om programma's voor niet-conventionele wapens te reactiveren. Er kan bovendien vanuit gegaan worden dat met de beëindiging van de inspecties in 1998, Irak meer vrijheid van handelen heeft gekregen om in het buitenland benodigdheden voor zijn wapenprogramma's te verwerven.

(i) Beoordeling

Naar verwachting zullen de reguliere Iraakse strijdkrachten geen wezenlijk verzet (kunnen) bieden bij een grootschalig Amerikaans offensief. Alle drie de krijgsmachtdelen kampen momenteel met aanzienlijke problemen. Het moreel, de discipline en het materieel verkeren in een bedroevende toestand. Desertie is – zelfs in de huidige relatieve vreedstijd – een wijdverspreid verschijnsel. Anders ligt het met de elitetroepen van de Republikeinse Garde (RG) en de Speciale Republikeinse Garde (SRG). Deze eenheden zijn geheel opgebouwd uit bevolkingsgroepen uit het sunnitische Centraal-Irak, waar Saddam Hoessein vandaag komt. Vooral van de 20.000 man van de SRG, waarvan het personeel exclusief gerekruteerd is uit specifieke sunnitische stammen, mag worden verwacht dat zij zich tot het uiterste zullen verzetten. Hun lot is namelijk onlosmakelijk verbonden met dat van het huidige regime. Niettemin is een beperkende factor dat de SRG zich enkel in Bagdad bevindt en weliswaar over goed materieel beschikt, maar niet over zware wapensystemen. Daarentegen kunnen de 60.000 man van de RG wel gebruik maken van tanks en artillerie. De RG houdt toezicht op de reguliere strijdkrachten en vormt een defensief schild rond Bagdad. Hoewel deze eenheden het best beschikbare materieel hebben en redelijk goed worden betaald, is het twijfelachtig in hoeverre de RG loyaal blijft aan het regime indien het onder zware militaire druk komt. Het is niet denkbeeldig dat delen van de RG uiteindelijk zullen trachten zich aan de strijd te onttrekken vanwege het gevaar van totale vernietiging. De diverse paramilitaire organisaties van het regime zijn primair bedoeld om opstanden van de bevolking te onderdrukken en zijn militair gezien geen factor van betekenis.

Bij een eventueel treffen tussen de Iraakse luchtsjdkrachten en die van de Verenigde Staten zullen de beschikbare Iraakse gevechtsvliegtuigen, mede gezien het beschikbare aantal, dan ook slechts een minimale rol kunnen spelen.

Vragen en/of opmerkingen over de inhoud van dit INTSUM richten aan
MIVD/CIU

Vragen en/of opmerkingen over de adressering van dit INTSUM richten aan
Accountmanager CO/KMK/WKL